

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни „ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА”
підготовки магістра спеціальності 081 «Право»

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
правознавства
24 березня 2016 року
протокол № 8
Зав. кафедри
_____ проф. Лаврик Г.В.

Полтава – 2016

**Плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Юридична техніка»
Модуль 1. Юридична техніка як галузь наукових знань. Техніка правотворчості**

Тема 1. Юридична техніка як галузь наукових знань і навчальна дисципліна

Семінарське заняття № 1

Питання для обговорення:

1. Предмет і зміст науки про юридичну техніку. Місце теорії юридичної техніки в загальній теорії права.
2. Структура юридичної техніки.
3. Види юридичної техніки.
4. Особливості юридичної техніки в різних правових системах сучасності.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що складає предмет науки про юридичну техніку?
2. Яке місце займає юридична техніка в загальній теорії права?
3. Як співвідноситься юридична техніка як галузь наукових знань з іншими правовими та неправовими науками?
4. Охарактеризувати зарубіжний історико-правовий досвід становлення юридичної техніки.
5. Охарактеризувати історико-правовий аналіз зародження і розвитку юридичної техніки в Україні.
6. Якою є структура юридичної техніки?
7. Які види юридичної техніки?
8. У чому полягають особливості юридичної техніки у різних правових системах сучасності?
9. Яке значення має юридична техніка для формування правової держави?
10. У чому полягає предмет, мета та завдання навчального курсу «Юридична техніка»?

Інформаційні джерела: 9, 10, 11, 13, 14, 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 44, 45, 55, 56, 60, 64, 65, 79, 92, 100, 101, 102, 123, 165.

Тема 2. Поняття і сутність правотворчості

Семінарське заняття № 2

Питання для обговорення:

1. Поняття й ознаки правотворчості.
2. Види правотворчості.
3. Правотворчий процес і вимоги до правових актів.
4. Правова експертиза проектів нормативно-правових актів.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Якими є конституційні засади нормотворчої діяльності в Україні?
2. Охарактеризувати правову базу, що регулює питання нормативної діяльності та нормотворчості в Україні.
3. Який порядок державної реєстрації нормативно-правових актів?
4. Надати визначення документа та юридичного документа.
5. Якими є характерні ознаки документа?
6. Охарактеризувати співвідношення юридичного документа, правового акта, нормативно-правового акта та індивідуального акта.
7. За якими критеріями класифікують юридичні документи?
8. Якими є основні види юридичних документів?
9. На які види поділяють юридичні документи за способом фіксації?
10. Що собою являють нормативні документи?

Інформаційні джерела: 9, 10, 11, 13, 14, 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 44, 45, 55, 56, 60, 64, 65, 79, 92, 100, 101, 102, 123, 165.

Тема 3. Законодавча техніка

Семінарське заняття № 3

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення законодавчої техніки.
2. Поняття законодавчого процесу та його стадії.
3. Підзаконна правотворчість.
4. Вимоги до законодавства (критерії якості законодавства).

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Надати визначення законодавчої техніки.
2. Якими є основні принципи законодавчої діяльності?
3. Надати визначення законодавчого процесу.
4. Якими є основні етапи законодавчого процесу?
5. У чому полягає формулювання законодавчої ідеї (законодавчої пропозиції)?
6. Як відбувається процес написання законопроекту (трансформація сформульованої законодавчої ідеї в реальний проект закону)?
7. З чого розпочинається створення тексту законопроекту?
8. Що собою являє локальна нормотворчість?
9. Кому належить право законодавчої ініціативи у Верховній Раді?
10. Що таке якість законодавства?

Інформаційні джерела: 1,9, 10, 13, 14, 18, 21, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 55, 56, 60, 64, 67, 80-84, 86, 123, 124, 128, 135, 143, 144, 166.

Тема 4. Правила формування змісту нормативно-правового акта.

Семінарське заняття № 4

Питання для обговорення:

1. Вимоги до змісту нормативно-правових актів (змістовні правила).
2. Основні способи і прийоми формування змісту нормативно-правових актів.
3. Логіка нормативно-правового акта.
4. Логіка формування законопроекту та його правових форм.
5. Вимоги до внутрішньої форми нормативно-правових актів.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що собою являють вимоги до змісту нормативно-правових актів (змістовні правила)?
2. Якими є основні способи формування змісту нормативно-правових актів?
3. Які основні прийоми формування змісту нормативно-правових актів?
4. Від чого залежить якість проектів нормативно-правових актів?
5. Які чинники впливають на правотворчу логіку?
6. Яких результатів дозволяє досягти використання логічних правил у правотворчій діяльності?
7. Назвати правила щодо встановлення санкцій у нормативно-правовому акті.
8. У чому полягає правило мотивації прийняття нормативного акта?
9. У чому проявляється єдність термінології та яким є її значення?
10. Яким чином узгоджуються різні правові документи?

Інформаційні джерела: 55, 56, 60, 64, 68, 79, 91, 100.

Тема 5. Структурні та формальні (реквізитні) правила

Семінарське заняття № 5

Питання для обговорення:

1. Зовнішня та внутрішня форма нормативно-правового акта.
2. Правила побудови структури нормативно-правового акта.

3. Система структурних одиниць нормативно-правових актів.
4. Реквізитні вимоги стосовно форми нормативно-правових актів.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що собою являє зовнішня форма нормативно-правового акта?
2. Що собою являє внутрішня форма нормативно-правового акта?
3. Що належить до основних елементів структури законопроекту?
4. Охарактеризувати структурні одиниці тексту нормативно-правового акта: частину, розділ, главу, статтю, параграф, пункт, підпункт, абзац.
5. Якими є реквізитні вимоги стосовно форми нормативно-правових актів?
6. Які критерії якості закону виділяє канадський вчений Роберт Бержерон?
7. Що собою являють п'ять «золотих правил» Трінга?

Інформаційні джерела: 55, 56, 60, 64, 68, 79, 91, 100.

Тема 6. Мова нормативно-правового акта.

Семінарське заняття № 6

Питання для обговорення:

1. Поняття юридичної мови.
2. Формалізація та уніфікація засобів вираження при створенні нормативно-правових актів.
3. Система лінгвістичних засобів.
4. Вимоги до стилю нормативно-правових актів.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що таке правотворча лінгвістика?
2. Охарактеризувати мову нормативно-правового акта.
3. Яким критерієм техніки юридичного письма відповідає структура та письмовий виклад нормативно-правового акта?
4. Які правила використання багатозначних слів та іноземної юридичної термінології?
5. Що собою являють застарілі слова (архаїзми) в юридичних текстах і мові?
6. Що собою являють професіоналізми у праві?
7. Назвати причини помилок у логіці викладу нормативно-правового акта на лінгвістичному ґрунті.
8. Якими є вимоги до стилю нормативно-правових актів?

Інформаційні джерела: 1, 55, 56, 66, 76, 79, 90, 100, 107, 114, 129, 148, 151, 156.

Тема 7. Юридична термінологія

Семінарське заняття № 7

Питання для обговорення:

1. Поняття юридичного терміна та термінології.
2. Основні вимоги до використання юридичних термінів.
3. Види юридичних термінів.
4. Дефініції в праві, їх ознаки та сутність. Значення дефініювання понять.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Надати визначення юридичного терміна.
2. Які види юридичних термінів?
3. Що собою являє поняття як категорія юридичної техніки?
4. Які правила використання та формулювання юридичних термінів?
5. Що таке оціночне поняття ?
6. Навести приклади повних і неповних правових дефініцій.

7. Які існують правила складання правових дефініцій?
8. У чому полягає значення дефініювання понять?
9. Яка структура дефініції юридичного терміна?
10. Що розуміють під стійкістю термінології?

Інформаційні джерела: 1, 55, 56, 66, 76, 79, 90, 100, 107, 114, 129, 148, 151, 156.

Тема 8. Юридичні конструкції

Семінарське заняття № 8

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення юридичної конструкції.
2. Види юридичних конструкцій.
3. Функції юридичних конструкцій.
4. Використання юридичних конструкцій при підготовці текстів юридичних документів.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. У межах якого ставлення до юридичної техніки було осмислено і розкрито поняття юридичної конструкції як одного з найважливіших її прийомів?
2. Хто вперше розкрив сутність юридичної конструкції та її значення для права і правознавства, заклавши традицію теоретичного розгляду юридичної конструкції?
3. У чому полягає головна властивість юридичної конструкції?
4. Надати визначення юридичної конструкції за вченим І. Д. Шутаком.
5. Назвати предмет юридичного конструювання.
6. Назвати види юридичних конструкцій.
7. Які функції юридичних конструкцій?
8. Як використовують юридичні конструкції при підготовці текстів юридичних документів?

Інформаційні джерела: 55, 56, 68, 78, 79, 85, 100, 106, 126, 147.

Тема 9. Юридичні презумпції

Семінарське заняття № 9

Питання для обговорення:

1. Основні підходи до поняття юридичної презумпції.
2. Поняття та ознаки юридичної презумпції.
3. Класифікація юридичних презумпцій.
4. Значення юридичних презумпцій.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. У чому полягає відмінність між правовою презумпцією і правовою фікцією?
2. Що розуміють під фактичною презумпцією?
3. Навести класифікацію правових презумпцій.
4. Навести приклади заперечних і незаперечних юридичних презумпцій.
5. Навести приклади загальноправових юридичних презумпцій.
6. Навести приклади міжгалузевих юридичних презумпцій.
7. Навести приклади галузевих юридичних презумпцій.
8. Навести приклади матеріально-правових юридичних презумпцій.
9. Навести приклади процесуальних юридичних презумпцій.
10. У чому полягає юридичне, соціальне і політичне значення правових презумпцій?

Інформаційні джерела: 55, 56, 68, 78, 79, 85, 100, 106, 126, 147.

Тема 10. Юридичні фікції, аксіоми, преюдиції

Семінарське заняття № 10

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки та класифікація юридичних фікцій.
2. Поняття, ознаки та класифікація юридичних аксіом.
3. Поняття, ознаки та класифікація юридичних преюдицій.
4. Значення юридичних фікцій, аксіом та преюдицій.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що розуміють під фіктивним правовим станом?
2. Навести приклади цивільно-правових фікцій.
3. Навести приклади кримінально-правових фікцій.
4. Які ознаки правових аксіом?
5. На які групи залежно від масштабу функціонування заведено поділяти юридичні аксіоми?
6. Як поділяють юридичні аксіоми за сферою існування?
7. Надати визначення юридичної преюдиції.
8. Які види юридичних преюдицій?
9. У чому полягає значення юридичних преюдицій?
10. Які вимоги до використання преюдицій в юридичному процесі?

Інформаційні джерела: 55, 56, 79, 100, 147, 158, 159, 162, 163.

* * *

Змістовий модуль 2. Техніка опублікування та систематизації нормативно-правових актів. Правореалізаційна, правозастосовна техніка і техніка тлумачення норм права

Тема 11. Техніка опублікування нормативно-правових актів

Семінарське заняття № 11

Питання для обговорення:

1. Опублікування нормативних актів: значення, офіційні і неофіційні джерела, мова, обмежувальні грифи.
2. Порядок набрання чинності нормативно-правовими актами.
3. Порядок набрання чинності іншими юридичними документами.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. У чому полягає значення опублікування нормативно-правових актів?
2. Який порядок набрання чинності нормативно-правовими актами?
3. Який порядок набрання чинності міжнародними договорами України?
4. Який порядок набрання чинності рішеннями і висновками Конституційного Суду України?
5. Який порядок набрання чинності постановами Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів?
6. Який порядок набрання чинності розпорядчими та іншими документами органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій?

Інформаційні джерела: 9, 10, 11, 13, 14, 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 44, 45, 55, 56, 60, 64, 65, 79, 92, 100, 101, 102, 123, 165.

Тема 13. Техніка систематизації нормативно-правових актів

Семінарське заняття № 12

Питання для обговорення:

1. Систематизація нормативно-правових актів як вид юридичної роботи.
2. Поняття та особливості кодифікації.
3. Поняття консолідації та її ознаки.

4. Поняття інкорпорації і правила її проведення.
5. Комп'ютеризація роботи з систематизації.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Що таке систематизація права?
2. Що таке систематизація законодавства?
3. Назвати предмети систематизації.
4. Назвати суб'єкти систематизації.
5. Охарактеризувати загальні етапи проведення роботи зі систематизації.
6. У чому полягає мета систематизації законодавства?
7. Що таке кодифікація?
8. Що розуміють під загальною кодифікацією?
9. У чому полягає сутність спеціальної (комплексної) кодифікації?
10. Яка мета інкорпорації?

Інформаційні джерела: 21, 35, 55, 56, 79, 103.

Тема 14. Правореалізаційна і правозастосовна техніка

Семінарське заняття № 13

Питання для обговорення:

1. Правореалізаційна техніка і правозастосовна техніка: поняття, співвідношення, значення.
2. Використання техніко-юридичних засобів у процесі підготовки правореалізаційних актів. Техніка ведення договірної роботи.
3. Акт застосування норм права як різновид правореалізаційного акта. Зміст та структура актів правозастосування.
4. Судова діяльність як різновид правозастосування. Види судових актів та вимоги до їх змісту.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Якими є види правореалізаційних актів?
2. Які техніко-юридичні засоби використовують у процесі підготовки правореалізаційних актів?
3. Які правила техніки ведення договірної роботи?
4. Охарактеризувати договір як основний вид правореалізаційного документа.
5. У чому полягають техніко-юридичні особливості договорів?
6. Якою є типова структура договору?
7. Що собою являє акт застосування норм права як різновид правореалізаційного акта?
8. Які види судових актів?
9. Які вимоги до змісту та структури судових актів?
10. Які мовні правила створення судових актів.

Інформаційні джерела: 9, 10, 11, 13, 14, 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 44, 45, 55, 56, 60, 64, 65, 79, 92, 100, 101, 102, 123, 165.

Тема 15. Техніка тлумачення норм права

Семінарське заняття № 14

Питання для обговорення:

1. Поняття і загальна характеристика тлумачення права.
2. Види тлумачення норм права.
3. Способи тлумачення норм права.
4. Інтерпретаційні акти.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Надати визначення тлумачення норм права.
2. Окреслити структуру тлумачення норм права.
3. З яких окремих частин складається інтерпретаційний інструментарій?
4. Яка подібність і відмінність між власне інтерпретаційною технікою та інтерпретаційною технологією?
5. Надати визначення способу тлумачення.
6. Якими є ознаки неофіційного тлумачення?
7. Назвати суб'єктів автентичного тлумачення.
8. Які існують види неофіційного тлумачення?
9. На які стадії поділяється мовне тлумачення?
10. Надати визначення акта тлумачення.

Інформаційні джерела: 55, 56, 79, 100, 134.

Тема 16. Правотворчі та правозастосовні помилки

Семінарське заняття № 15

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика юридичних помилок.
2. Помилки у правотворчості.
3. Помилки правореалізаційної діяльності. Основні дефекти правореалізаційних актів.
4. Поняття та види правозастосовних помилок.

Питання для самоконтролю знань студентів:

1. Якими є суб'єктивні помилки правотворчих помилок?
2. Якими є об'єктивні помилки правотворчих помилок?
3. Навести приклади правотворчих помилок.
4. Якими є ознаки правотворчих помилок?
5. Якими є критерії класифікації правотворчих помилок?
6. Що собою являють концептуальні правотворчі помилки?
7. Що собою являють логічні правотворчі помилки?
8. Що собою являють граматичні правотворчі помилки?
9. Навести приклади правозастосовних помилок.
10. Які помилки є поширеними при прийнятті корпоративних актів?

Інформаційні джерела: 55, 56, 71, 79, 100, 110, 120.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. - № 72/ 1. – Ст.2598.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073- X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-ВІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
8. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
9. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
10. Про доступ до публічної інформації: Закону України від 13.01.2011 р. № 2939-ВІ // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
11. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 р. № 3262-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>
12. Про засади державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
13. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 р. № 3206-ВІ // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 44. – Ст. 1764.
14. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр>
15. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>
16. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
17. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр>
18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
19. Про національний фонд і архівні установи: Закон України від 24.12.1993 р. № 3814-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
20. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
21. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-ВІ // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст. 133 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

22. Вимоги щодо розроблення мирової угоди боржника відповідно до Типової форми мирової угоди у справі про банкрутство: затв. Наказом Міністерства юстиції України від 19.06.2013 р. № 1223/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1065-13>
23. Деякі питання проведення гендерно-правової експертизи [Електрон. ресурс]: наказ Міністерства юстиції України від 12.05.2006 р. № 42/5 – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v42_5323-06.
24. Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Електрон. ресурс]: Міністерство юстиції України, Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини; затверджено Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини 15.08.2006 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-06>.
25. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки [Електрон. ресурс]: схвалено постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0041323-00>.
26. Положення про Веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет: затвердж. розпорядженням Голови Верховної Ради України від 24 травня 2001 р. № 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/462/01-%D1%80%D0%B3/card6#Public>
27. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів: наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05>
28. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Указ Президента від 3.10.1992 р. № 493/92 // Збірник Указів Президента. – 1992. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/493/92/card6#Public>
29. Про Єдиний державний реєстр нормативних актів: Указ Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 (зі змін.) // Уряд. кур'єр від 04.07.1996; Офіц. вісн. України. – 1999. – № 5. – Ст. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/468/96>
30. Про запровадження Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та здійснення правової інформатизації України [Електрон. ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.1996 р. № 1504. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1504-96-п>.
31. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів [Електрон. ресурс]: наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2010 р. № 1380/5. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10>.
32. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>
33. Про затвердження Положення про державну реєстрацію статутів територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 р. № 1150 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 30. – Ст. 66. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1150-98-%D0%BF>
34. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 54. – Ст. 1455 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>
35. Про затвердження Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України [Електрон. ресурс] : наказ Міністерства юстиції України від 15.04.2004 р. № 31/5 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v31-5323-04>
36. Про затвердження Положення про порядок роботи з законопроектами та іншими документами, що вносяться Президентом України на розгляд Верховної Ради України: Указ Президента України від 30.03.1995 р. № 270/95. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/270/95>

37. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 р. № 376 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 17. – Ст. 747 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/376-2001-%D0%BF>
38. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 р. № 376 (зі змін.) // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 17. – Ст. 747 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/376-2001-%D0%BF>
39. Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану правової роботи та систематизації законодавства: наказ Міністерства юстиції України від 18.01.2012 р. № 91/5 (зі змін.) // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 6. – Ст. 225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0075-12>
40. Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.09.2005 р. № 870 (із змін.) // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 36. – Ст. 2200; 2009. – № 89. – Ст. 3004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/870-2005-%D0%BF>
41. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF>
42. Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2011 р. № 1242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>
43. Про затвердження форми висновку юридичної служби міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади та його територіальних органів, місцевих державних адміністрацій за результатами проведення юридичної експертизи проекту нормативно-правового акта: наказ Міністерства юстиції України від 06.07.2011 р. № 1805/5 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 53. – Ст. 2122 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0826-11>
44. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09.02.1999 р. № 145/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145/99>
45. Про здійснення експертизи проектів законів та проектів актів Кабінету Міністрів України, а також нормативно-правових актів, на які поширюється вимога державної реєстрації, щодо відповідності положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини [Електрон. ресурс]: наказ Міністерства юстиції України від 20.08.2008 р. № 1219/7 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1219323-08>.
46. Про поліпшення організації законопроектної діяльності: Указ Президента України від 26.11.2003 р. № 1348/2003 (зі змін.) // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 51. – Т.1. – Ст. 2661; 2012. – № 43. – Ст. 1657 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1348/2003>
47. Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Указ Президента України від 15.11.2006 р. № 970/2006 (зі змін.) // Офіційний вісник України. – 2006. – № 47. – Ст. 3123; 2008. – № 24. – Ст. 728. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/970/2006>
48. Про проведення гендерно-правової експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2006 р. № 504 (зі змін.) // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 15. – Ст. 1113; 2007. – № 54. – Ст. 2180. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D0%BF>
49. Типова форма мирової угоди у справі про банкрутство: затв. Наказом Міністерства юстиції України від 19.06.2013 р. № 1223/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1065-13>
50. Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0009600-12>

Основні

51. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: навчально-практичний посібник / О. П. Кучинська. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 406 с.
52. Процесуальна документація: навч. посібник / П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко, Т. М. Кілічава, Л. М. Райх. – 3-тє вид., переробл. та доповн. станом на 1 серп. 2010 р. – К. : Центр учб. л-ри, 2010. – 560 с.
53. Процесуальні документи у цивільних справах : теорія, методика, практика : науково-практичний посібник / ред. С. Я. Фурса – К. : Правова єдність, 2011. – 895 с.
54. Процесуальні та договірні документи у практиці роботи / С. О. Теньков, О. В. Богатиренко, О. С. Головатенко [та ін.]. – К. : Професіонал, 2012. – 512 с.
55. Юридична техніка : навч. посіб. / Шутак Ілля Дмитрович, Онищук Ігор Ігорович; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького, Лаб. академ. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2013. – 495 с.
56. Юридична техніка й технології: навч.-метод. посіб. / Манько Денис Григорович ; Міжнар. гуманіт. ун-т, каф. теорії та історії держави і права. – Херсон: Олді-плюс, 2013. – 202 с.

Додаткові

57. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія: Навчальний посібник. – К.: Стилос, 2002. – 198 с.
58. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
59. Акти місцевих державних адміністрацій. (Зразки документів): інформ.-довід. посіб. / С В. Циц. – Хмельницький : [б. в.], 2009. – 168 с.
60. Андронов І.В. Питання класифікації рішень суду в цивільному процесі України [Електронний ресурс] / І. В. Андронов // Університетські наукові записки . – 2006. – № 3-4. – С. 204-207. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2006_3-4_29.pdf
61. Артеменко В. Проектування нормативно-правових актів [Текст]: [навч. посіб.] / В.Артеменко. – К.: Європа-XXI, 2007. – 256 с.
62. Балтаджи П. Юридична техніка правозастосовних актів: теоретичний аспект / П. Балтаджи // Південноукраїнський правничий часопис. – 2006. – № 2. – С. 68-70.
63. Балюк І. А. Господарське процесуальне право: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2008. – 224 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/6143/93/>
64. Беляневич О. А. Процесуальні аспекти укладання мирової угоди в господарському суді // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 2. – С. 133-139.
65. Бержерон Р. Правила нормопроекткування / Р. Бержерон. – Оттава: М-ство юстиції Канади, 1999. – 60 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: apitu.org.ua/system/files/bergeron.doc
66. Биля І. О. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки: автореф. дис ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І.О. Биля. – Х., 2004. – 20 с.
67. Биля-Сабадаш І. О. Мовностилістичні правила вираження змісту нормативних правових актів / І.О. Биля-Сабадаш // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 35-42. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2009_1_8.pdf
68. Богачова О. В. Законотворчий процес в Україні / О. В. Богачова, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко. – К. : Реферат. – 2006. – 424 с.
69. Болдырев М. Юридическое конструирование: курс лекций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://issuu.com/singa/docs/iurconst/1>
70. Буроменський М. В. Звернення до Європейського суду з прав людини: практика Суду і особливості українського законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khpg.org/index.php?id=1080677442>
71. Відповідальність за порушення законодавства про дорожній рух (нормативна база, коментарі, зразки процесуальних документів): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С М. Тараненко,

- А. О. Собакарь; Донецький юридичний ін-т МВС при Донецькому національному ун-ті. – Донецьк : [б.в.], 2005. – 134 с.
72. Гарник Л. Л. Юридична природа правотворчої помилки: теоретичний аналіз / Л. Л. Гарник // Вісн. Харк. нац. ун-ту. – Вип. 6. – Х. : ХНУ, 2009 – С. 246-250.
73. Гиляка О. Юридичний документ: особливості та законодавче регулювання [Електронний ресурс] / О. Гиляка // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 3. – С. 165-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2014_3_18.pdf
74. Горевий В.І., Куліш А.М. Юридичні документи підприємства. Практикум: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. – 360 с.
75. Господарське процесуальне право: Підручник / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос (ст.), В.П. Нагребельний, Д.М. Лук'янець; За заг. ред. к.ю.н. В.Д. Чернадчука. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 378 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_CPD/Chernadchuk_pp_12.pdf
76. Господарське процесуальне право: Підручник/О. П. Подцерковний, О. О. Квасницька, Т. В. Степанова та ін., За ред. О. П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х.: Одиссей, 2011. – 400 с.
77. Губаева Т.В. Язык и право. Искусство владения словом в профессиональной юридической деятельности / Т.В.Губаева. – 2-е изд., пересмотр. – М.: Норма: Инфра-М, 2010. – 176 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/16579/bfea553bc179335fda4c6f7a9d7529d9.pdf?sequence=1>
78. Гусарев С.Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти / С. Д. Гусарев. – К.: Знання, 2005. – 376 с.
79. Гудзь Д. С. Правові презумпції у міжнародних документах про права людини / Д. С. Гудзь // Держава і право. – 2007. – № 36. – С. 91-97.
80. Давыдова, М. Л. Юридическая техника: проблемы теории и методологии [Текст] : монография / М. Л. Давыдова ; ГОУ ВПО «ВолГУ». – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2009. – 318 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://siberia-expert.com/works/Davydova.pdf>
81. Дзейко Ж. О. Проблеми формулювання правил і засобів законодавчої техніки в Регламенті Верховної Ради України та шляхи їх вирішення / Ж. О. Дзейко // Держава і право. – 2006. – № 34. – С. 24-28.
82. Дзейко Ж. О. Структура закону / Ж. О. Дзейко // Вісник Запорізького юридичного інституту. – № 4. – С. 9-18.
83. Дзейко Ж. О. Сучасний стан та пріоритетні напрямки розвитку законодавчої техніки в Україні: практичні аспекти / Ж. О. Дзейко // Університет, наук, записки. – 2006. – № 3/4. – С. 28-35.
84. Дзейко Ж. О. Сучасний стан та тенденції розвитку законодавчої техніки в Україні: теоретичні аспекти / Ж. О. Дзейко // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 42. – С. 27-34.
85. Дзейко Ж. О. Функції законодавчої техніки / Ж. О. Дзейко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 5. – С. 50-58.
86. Дзейко Ж. О. Юридичні конструкції як засоби законодавчої техніки: поняття, значення та вимоги до їх створення / Ж. О. Дзейко // Українське право. – 2007. – № 1 (20). – С. 17-29.
87. Дзюбенко О.Л. Теоретико-правове розуміння юридичної техніки відомчої нормотворчості / О. Л. Дзюбенко // Юриспруденція: теорія і практика. – К., 2009. – № 7. – С. 2-10.
88. Документознавство. Зразки документів праводілової сфери: навч. посіб. /А. В. Корж. – 3-тє вид., стер. – К. : КНТ, 2009. – 314 с.
89. ДСТУ 2732-2004. Державний стандарт України. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. Вид. оф. – К. : Держстандарт України, 2005. – 24 с.
90. ДСТУ 3582-1997. Державний стандарт України. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові. Загальні вимоги та правила. Вид. оф. – (Чинний від 01.07.98). – К. : Держстандарт України, 1998. – 24 с.
91. ДСТУ 3966-2000. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. – К., 2000.

92. ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. Вид. оф. – К.: Держспоживстандарт, 2003. – 21 с.
93. Железняк Н. Нормотворча діяльність як форма реалізації державної правової політики / Н. Железняк // Право України. – 2004. – № 7. – С. 94-99.
94. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Харків: Право, 2009.
95. Законопроекування / О.Л.Копиленко, О.В.Богачова та ін.; за ред.: О.Л.Копиленка, О.В.Богачової. – К.: Реферат, 2010. – 176 с.
96. Заяви та клопотання до суду : зразки документів, коментарі / Л. Г. Залуцька. – Х. : Консульт, 2006. – 176 с.
97. Зразки документів у господарському процесі : станом на 2 квіт. 2012 р. : [наук.-практ. посіб.] / [Деледівка С. Г. та ін.]; за заг. ред. Деледівки Сергія Григоровича. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 703 с.
98. Зразки кримінально-процесуальних документів: дізнання та досудове слідство / М. А. Хазін [і др.]. – К. : Атіка, 2006. – 235 с.
99. Зразки процесуальних документів: посібник / А. М. Бірюкова [та ін.]; ред. С. О. Куринська; Академія адвокатури України, Школа адвокатської підготовки. – К. : Прецедент, 2005. – 176 с.
100. Зразки цивільно-правових документів: науково-практичний посібник / за ред. В. О. Кузнєцова. – К. : Істина, 2011. – 712 с.
101. Інформаційно-методичні матеріали для громадян, іноземців, осіб без громадянства та юридичних осіб щодо підготовки конституційних звернень / Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/publish/article/133816>
102. Кашанина Т. В. Юридическая техника : учебник / Т. В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – М. : Норма : ИНФРА-М, 2011. – 496 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://vk.com/doc13290445_164171367?hash=cf9499f29627dcc72c&dl=28aabb49a7217e1962
103. Ковальський В. С. Правотворчість : теоретичні та логічні засади / В. С. Ковальський, І. П. Козинцев. – К. : Юрінком Ін- тер, 2005.
104. Ковальський В. С., Козинцев І. П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В.С. Ковальський, І.П. Козинцев. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 192 с.
105. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик, Л. М. Горбунова, М. О. Теплюк, Л. В. Гульченко, В. І. Риндюк; за заг. ред. О. І. Ющика. – К.: Парлам. вид-во, 2007. – 208 с.
106. Коментовані зразки документів (за чинним законодавством України) / А. М. Єрух [и др.]. – Х. : Страйд, 2005. – 368 с.
107. Коментовані зразки документів (за чинним законодавством) : у 3 т. / за заг. ред. В. М. Марченка, О. Д. Чуєвої. – Х. : Страйд, 2010. – 440 с.
108. Коржанський М. Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: моногр. І М. Й. Коржанський. – К.: Атіка, 2004. – 216 с.
109. Кравченко С.П. Мова як фактор правоутворення та законотворення: ав- тореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / С.П. Кравченко. – Одеса, 2000. – 20 с.
110. Красницька А. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник / А. Красницька. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Парламентське вид-во, 2006. – 537 с.
111. Красницька А. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Юриспруденція: теорія і практика. – 2009. – № 1. – С. 7-13.
112. Красницька А. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Судова апеляція. – 2009. – № 1. – С. 28-33.
113. Красницька А. Удосконалення мови процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи : зб. матеріалів наук.-практ. конф. – К., 2006. – С. 79-82.

114. Красницька А. Юридична техніка пам'яток права періоду княжої влади: (на матеріалі договору Русі із Візантією 911 року та Короткої редакції «Руської Правди») / А. Красницька // Юриспруденція: теорія і практика. – 2010. – № 8. – С.7-13.
115. Красницька А. Юридична техніка процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Науковий вісник НАВСУ. – № 2. – 2003. – С. 120-128.
116. Краснослободцева Н.К. Основы техники юридического письма. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://booksha.ru/nauka_obrazovanie/yurisprudentsiya/16901-osnovi_tehniki_yuridicheskogo_pisma.html
117. Кримінальний процес України: тези лекцій; ігри; процесуальні документи: навчальний посібник для студентів вузів / В. В. Молдован, Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2012. – 357 с.
118. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: наук.-практ. посіб. / [Андреев Р. Г. та ін.]. – К.: Алерта, 2012. – 734 с.
119. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: навчально-практичний посібник / О. П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 406 с.
120. Куйбіда Р. Посібник із написання судових рішень / Р. Куйбіда, О. Сироїд. – К.: Дрім Арт, 2013.
121. Левченко К. Б. До методології проведення гендерної експертизи українського законодавства [Електрон. ресурс] / К. Б. Левченко // Форум права. – 2008. – № 1. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08lkbeuz.pdf.
122. Легка О. Юридична техніка законодавчих та правозастосовних актів / О. Легка // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 1. – С. 101-107.
123. Манько Д. Г. Щодо визначення поняття юридичної техніки і технології / Д. Г. Манько // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 50. – С. 100-104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34684/16-Manko.pdf?sequence=1>
124. Мічурін Є. О. Техніка складання договорів: науково-практичний посібник. Серія «Практика і закон». – Харків: Юрsvіт, 2011. – 536 с.
125. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормопроектувальна техніка та державна реєстрація нормативно-правових актів» (освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», спеціальність 8.03040101 «Правознавство») / уклад.: С. Г. Серьогіна, П. М. Любченко, І. І. Бодрова та ін. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. – 35 с.
126. Нормотворча діяльність Президента України та її нормопроектне забезпечення: моногр. / О. В. Скрипнюк, В. Л. Федоренко, Ю. Г. Барабаш, Я. О. Берназюк та ін. – К.: НАДУ, 2011.
127. Онищук І. І. Проблеми вдосконалення нормативно-правового регулювання вимог до юридичної техніки / І. І. Онищук // Юрид. Україна. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – № 6 (102). – С. 22-27.
128. Онищук І. Юридична техніка конструювання норми права / І. Шутак, І. Онищук // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2013. – № 2. – С.39-44.
129. Перунова О. М. Процесуальні акти-документи з цивільних справ: Автореф. дис... канд. юрид. наук / О. М. Перунова; Харк. нац. ун-т внутр. справ. –Х., 2007. – 20 с.
130. Петришина М. О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: моногр. / М. О. Петришина. – Х.: Право, 2011.
131. Правове письмо: навч. посіб. / В. А. Ватрас, Д. А. Монастирський, В. Г. Рогожа та ін. / за ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Алерта, 2011.
132. Правочини. Зразки нотаріальних документів: навчально-практ. посібник: Коментар цивільного законодавства, нові види договорів, зразки нотаріальних документів, коментар до окремих зразків документів / Є. О. Мічурін. – Х.: Еспада, 2004. – 464 с.
133. Пригара Л. Юридична техніка: поняття, структура, ознаки / Л. Пригара // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 2. – С. 26-31.
134. Процесуальна документація: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. М. Павлик [и др.]. – 2-е вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 464 с.

135. Процесуальні акти кримінального судочинства : юридична техніка, шляхи вдосконалення: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Красницька А. В.; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2008. – 232 с.
136. Рабінович П. Правотлумачення і герменевтика (за матеріалами практики Конституційного Суду України) / П. Рабінович // Вісн. Акад. правових наук України. – 2006. – № 4 (47). – С. 13-22.
137. Ришелюк А.М. Законотворчий процес в Україні: навч. посіб. / А.М.Ришелюк. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 218 с.
138. Рожнова В. В. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів (досудове провадження) : навч.-практ. посіб. з метод. реком. /В. В. Рожнова, О. Ф. Штанько, Ю. І. Азаров. – К. : Вид. Паливода А. В., 2009. – 308 с.
139. Роїна О. М. Збірник позовних заяв. практичний посібник. – К. : КНТ, 2011. – 204 с.
140. Севостьянова Н. І. Право на індивідуальну заяву до Європейського суду з прав людини: генезис, еволюція, сучасність [Електронний ресурс] / Н. І. Севостьянова // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 58. – С. 202-208. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_58_30.pdf
141. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: [підручник] / О.Ф. Скакун. – 2-ге вид. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
142. Суд. Зразки документів (заяви, позовні заяви, скарги, клопотання) : практич. посібник / упоряд. І. А. Куян. – 3. вид., доп. і перероб. – К. : Оріяни, 2004. – 252 с.
143. Сучасне діловодство : зразки документів, діловий етикет, інформація для ділової людини / уклад. Н. Г. Горголюк, І. А. Казімірова ; ред. В. М. Бріцин. – К. : Довіра, 2007. – 687 с.
144. Тertiшник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – К.: Алерта, 2014. – 440 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072059201/pravo/kriminalniy_protses_ukrayini_zagalna_chastina
145. Ткачук А. Ф. Законодавча техніка : практич. посіб. / А. Ф. Ткачук. – К. : Ін-т громад. суспільства, 2002.
146. Ткачук А. Ф. Законодавча техніка. Як готувати проекти законів: практич. посіб. / А. Ф. Ткачук. – К. : Ін-т громад. суспільства, 2004.
147. Трудові відносини в Україні. Нормативні документи. Зразки документів. Коментарі / уклад. В. В. Шаботинський ; Державний департамент нагляду за додержанням законодавства про працю, Територіальна держ. інспекція праці у Київській області. – К. : МВЦ «Медінформ», 2006. – 328 с.
148. Укладання трудового договору : коментар, нормативна база, зразки документів / С. К. Пашутинський. – 3-є вид., змінене та допов. – К. : КНТ, 2008. – 240 с.
149. Ульяновська О. Правові фікції і правові презумпції: єдність та відмінність / О. Ульяновська // Право України. – 2005. – № 6. – С. 101-103.
150. Хворостянкін А. Дефініції в законодавчих текстах: питання теорії / А. Хворостянкін // Право України. – 2005. – № 11. – С. 28-32.
151. Цивільний процес України: академічний курс: [підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.]; [за ред. С.Я.Фурси]. – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2009. – 848 с.
152. Цивільні процесуальні документи : посібник / уклад. С. О. Куринська. – К. : Прецедент, 2011. – 352 с.
153. Чулінда Л. І. Шлях вдосконалення законодавства через юридико-лінгвістичні особливості побудови законодавчих текстів / Л. І. Чулінда // Укр. право. – 1999. – № 2. – С. 101-104.
154. Швед Е.Ю. Поняття процесуального акту-документу з адміністративних справ // Форум права. – 2007. – № 3. – С.278-282 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007-3/07sejzas.pdf>
155. Швед Е.Ю. Процесуальні акти-документи в адміністративному судочинстві: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Е.Ю. Швед ; Харків. нац. ун-т внутрішніх справ. – Х., 2009. – 18 с.
156. Швецова-Водка Г.М. Типологія документа: Навч. посібник для студентів ін-тів культури / Рівн. держ. ін-т культури. – К.: Кн. палата України, 1998. – 80 с.
157. Шевчук В. Гармонізація українського законодавства відповідно до норм Європейського прецедентного права / Шевчук В. // Право України. – 2005. - № 9. – С. 123-127.

158. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – 2-ге видання. – К: Алерта, 2011. – 696 с.
159. Шестопалова Л. М. Дослідження нормативно-правових актів : метод. рек. / Л. М. Шестопалова, Н. В. Пелипенко; за ред. О. М. Джужі. – К. : НАВС України, 2005.
160. Шутак И.Д. Общая теория правовых оговорок: [моногр.] / И. Д. Шутак. – СПб. – Петерб. ун-т МВД России, 1998. – 206 с.
161. Шутак И.Д. Теория и практика оговорок в праве: система понятий: терминологический словарь / И.Д. Шутак. – СПб.: С. – Петерб. ун-т МВД России: Алетейя, 1999. – 204 с.
162. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна / І. Шутак // Вісник Національної академії правових наук України . – 2013. – № 3. – С. 81-86.
163. Шутак І. Д. Дефекти дефініцій міжнародного права: теоретико-методологічні й техніко-юридичні аспекти / І.Д. Шутак // Вісн. Над. акад. прокуратури України. - 2009. -№3(15). -С. 85-91.
164. Шутак І. Д. Застереження міжнародних нормативно-правових актів (загально-теоретичні й типологічні аспекти) / І.Д. Шутак// Вісн. Над. Акад. прокуратури України. - 2008. -№3 (11). — С. 104-110.
165. Шутак І. Д. Техніко-юридичні методи узгодження національного і міжнародного права/І. Д. Шутак // Вісн. Над. акад. прокуратури України. - 2009. - № 1 (13). -С. 91-100.
166. Шутак І. Юридична техніка міжнародного права: (загальнотеоретичний аспект) / І. Шутак // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2 . – С. 87-92.
167. Юлдашев О. Х. Управління нормотворчою діяльністю найперспективніших шлях удосконалення законодавства України / О.Х. Юлдашев // Бюл. М-ства юстиції України. – 2006. – № 5. – С. 41-49.
168. Ющик О.І. Теоретичні основи законодавчого процесу: моногр. / О. І. Ющик. – К.: Парлам. вид-во, 2004. – 520 с.
169. Ющик О. І. Юридична техніка: проблеми визначення поняття / О. І. Ющик // Парламентаризм в Україні: теорія і практика. – К., 2001.
170. Як і коли можна звернутися до Європейського суду з прав людини? /Автори-упорядники Р. О. Куйбіда, Т. В. Руда. – Київ, 2011. – 56 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.court.gov.ua/documents/97/7412/Evrop_sud_z_prav_ludyni.pdf